

DEBRECZEN

POLITIKAI NAPILAP.

A DEBRECENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK :

Helyben: félévre 8 kor., negyedévre 3 kor. — fill.
Külföldre: félévre 9 kor., negyedévre 4 kor. 50 fill.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő:
Dr. Varga Lajos. Békásy Jenő.

— Egyes szám ára 4 fillér. —
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca 10. Telefon 412.

Barázdák.

Az orosz nemzet csodálatos szívóssággal és kitartással tud küzdeni az önkényuralom ellen, viszont azonban a zsarnokság sehol a világon oly görcsösen nem ragaszkodott az uralomhoz, mint a Romanov-család, amelynek férfitagjai rendszeren erőszakos halállal pusztulnak el.

Az orosz nép évszázadok óta ismeri a „nyomor és szenvedés“ uralmát. A nép jajgatását azonban olykor olykor bomba durranása szakítja félbe. A cár, valamely nagyherceg, miniszter, tábornok vagy rendőr főnök repül a levegőbe. A bomba, mely a jogos bosszút hajtja végre, a szenvedélyében is fenyegető népharagot jelképezi.

Nem gyilkosságok ezek, hanem hőstettek, a gyilkosok pedig szabadsághősök, akik nem akasztófát, hanem babékoszort érdemelnek. A gyilkosság bűn ugyan, de az önvédelem kötelesség. A népszabadság hőhérait pedig pusztítani kell.

Előrelátható, hogy a végsőig ellenáll a magyar; ha nem tenné, öngyilkosságot követne el.

Minden a hatalomtól függ, hogy milyen eszközöket fog alkalmazni a nemzet ellen. A „nyomor és szenvedés“ készen találja a nemzetet, hiszen a Habsburgház uralma alatt nem volt pillanatig sem boldog.

Ha az erőszak a szélsőségekbe csapna, akkor ne ijedjenek meg nálunk se a bombadurranástól . . .

Mérföldmutatónál.

Olyan ma a válság képe, mint tiszta, verőfényes téli napon a tájék. A köd már felszállott a földről, élesen elhatárolt körvonala látszik minden tárgynak a metszően hideg levegő, mely áramlat nélkül, mozdulatlanul fekszi meg a föld felületét kristálytiszta szűri keresztül a fényt. Hajnalban még valami áthatlan, sűrű köd terjengett a vidéken, most még a távoli falu templomának keresztje is megmegvilan a napfényben. Ha mérföldmutatóhoz ér a vándor s rövid pihenésre megállapodik, tisztán lát minden bokrot, minden kátyut, melyet sikerült elkerülnie s meglátja azokat a vermeteket is, melyeket talán farkasok, de talán az ő számára ástak láthatatlan ellenségei.

Mérföldmutatónál állunk most mi is. A király formulázta véleményét s a kőszegi s szombathelyi nagygyűlésen pedig gróf Apponyi Albert és Kossuth a közjogi ellenzék álláspontját fejtették ki harci riadó alakjában. Szinte egész telhetetlen haragot árulnak el a királynak legutolsó tényei s a nemzeti ellenállás vezetőinek válasza semmivel sem szelidebb, semmivel sem békülékenyebb

barcra riadó mind a kettő. Tehát indulunk a harcra. Így kívánják ezt Bécsben, hol talán még soha sem kísérleték meg ennek a nemzetnek lelkébe behatolni s így kívánja ez a nemzeti becsület, melyért most sikra szállottunk. A mai esemény nélküli s télnek hajló rideg nap igen alkalmas arra, hogy a nemzeti küzdelem rögzös országútján percere megálva, körültekintsük.

Tehát a Habsburg-dinasztia ismét szembe került a nemzettel. Akik négyszáz esztendeje sohasem tudták megérteni a magyar nemzetet, ma is idegenkedve, gyanakvó, bizalmatlan ridegséggel állanak velünk szemben. A történelem, mint már annyiszor, újra ismétli önmagát. Ugy volt, hogy I. Ferdinánd idegentől jött be az országba s élete végéig az maradt. „Nyomor és szenvedés“ volt az ország osztályrésze utódai Miksa Rudolf alatt is. Akadt ugyan „Eitel Fri z“ Mátyás személyében, ő kacérkodott a nemzettel, míg trónra segítette. Ez volt az első „kiegyezés“, Mátyás azonban az 1608. koronázás utáni törvényeket sohasem hajtotta végre, hanem inaurálta a három Ferdinánd politikáját, mely nem volt egyéb, mint — mérhetetlen nyomor és szenvedés. Ez a rendszer I. Lipót alatt érte el tetőpontját. Jött a második „kiegyezés“ 1689-ben, mikor a dinasztia a fiági örökösödés elfogadtatásáért „volt kénytelen nemzeti engedményeket tenni“. — Hogy ezeket hogyan tartotta meg, bizonyossága a Rákóczi-szabadságharc. A pragmatica sanctio: a harmadik és a dinasztia szempontjából legsikerültebb kiegyezés, mely szoros kapcsolással fűzte egymáshoz a hét homogén elemet. — 1791-ben már újabb — negyedik — kiegyezésre van szükség: szabályszerűen következik utána az I. Ferenc-Metternich-féle abszolutizmus. Az 1867. XII. tehát az ötödik kiegyezés, melynek következménye most válik aktuálissá.

Tanulságos következtetésre ad kocsot kezünkbe: a történelem lapjainak forgatása. Minden egyes kiegyezést a Habsburgoknak vagy külpolitikai veresége, vagy pedig dinasztikus vágya előzi meg. Vagy a dinasztia örökítése a cél, vagy pedig Königrætz az ok. Vitnyédy István, a Zrinyi-korbéli híres fiskális mondotta: — „Olyanok vagyunk, mint az ebhóhér-pórázon vezetett kutya. Hol közelebb vannak, hol távolabb eresztenek, de végül mégis lebunkóznak.“ — Soha, mióta a dualisztikus kormány formában élünk, még a nemzetért, a nemzet érdekében nem történt lépés Magyarország mindig csak eszköz volt, melyet felhasználtak, úgy amint azt a körülmények éppen követelték. Most is

ilyen törekvéssel állunk szemben. Sérlemünk vannak, mint négyszáz esztendő óta; nem akarják orvosolni, mint négyszáz esztendőn keresztül. Közelebb vannak, távolabb eresztenek.

Csodálatos és tiszteletreméltó jelenség a nemzet életében, hogy ennyi mérhetetlen nyomor és szenvedés között, ilyen mostoha bánásmód nyomán is mindig az ész szavát ismerte el döntő tényezőnek. Bármiként is gyötörték, bárhogya is kiforgatták jogaiból, sohasem szünt meg ragaszkodni az uralkodóházhoz. Tudta, hogy az érzelmek változhatnak, a következő uralkodó már lehet barátja a nemzetnek, de a logika törvényei örökösök s ha a nemzetnek ma szüksége van a dinasztia s a dinasztianak a nemzetre, ez a kölcsönös szükség fenn fog állani holnap, holnapután is. S belátta azt is, hogy ha itt is, ott is gyakran spontán érzelmek hatása alatt az ész ellenére cselekszenek, sohasem szabad odajutatni a dolgot, hogy amire szükség van, többé visszacsinálni ne lehessen.

Most is így állunk. Az uralkodó és a nemzet között differenciák merültek fel. A nemzeti törekvések meg nem értése, őszinteségükben való kétségkedés, a bécsi tanácsadók örökölt animozitása ismét elmérgesítették a küzdelmet s ma már ott vagyunk, hogy a király maga állott ki a küzdőterre. Programot adott, ennek alapján oktroyált kormányt, a parlamenttel szembe helyezkedett s most végül a nemzet ítélete alá akarja bocsátani a saját királyi tekintélyével fedezett kormányzati programot. Ezzel szemben a nemzeti küzdelem vezérkara mit tehet? Meghunyászkodják? Nem ezt cselekvé, hanem belefújt a tároगतóba.

De a hetárkónél megállapodva, ha hátra tekintünk, vesztünk pillantást előre is. Mi lesz most, hová fog fejlődni a mai küzdelem? Uralkodó és nemzet utjai mind jobban és jobban távolodnak egymástól. A nemzet most még a méltóságteljes tiltakozás álláspontján van s az összhangot eddig alig zavarja néhány hangosabb kiáltás, vagy elirt mondat. Ámde mi történnék, ha az eddig szerencsésen lekötött szélső elemek felszabadulnának? A tömeg hangulata kiszámíthatatlan. És viszont. A kormány most még törődik az alkotmányosság külsőségeivel, még a parlamentarisság látszatával is akar hatni. De meddig tart ez vajjon? A program a választáson megbukhatik, mit tehet az a király, kinek legsajátabb, uralkodói tekintélyével fedezett programját a nemzet helyteleníti?

Ismét oly pontján állunk a nemzeti

küzdelenek, amidőn az ész hangjának kell megszólalnia. A történelmi analógia még arra is megtanít, hogy a maihoz hasonló esetekben eddig a nemzet tette meg a kezdő lépést és a király, ki így közelebb jutott nemzetéhez, sohasem eselődött, ellenben az a fejedelem, kit a magyar nemzet alkotmányosságával szembe sodortak, nem tudott boldogulni. Az egyetértésből údv fakadt, az összetűközésből boldogtalanság. Gondolják meg az utolsó órákban a trón háta mögött állók: a királyi akaratot és a nemzeti érzületet nyílt harcra vinni nem szörnyű merénylet-e?

Haladó párt.

Mikor a Deákpárt Tisza Kálmán kis-lelkű köpenyforgatása idején a hangzatos Szabadalvópárt címet vette fel cégerül: véglegesen magába fogadta a dicstelen elmulás bacillusát, amelynek miszmájától megfertőződött egész közéletünk. Tisza István alatt kiűzték a nyomorúságos párton a hatalmi láz, amely bukását vonta maga után. Most Fejérváry vezérlete alatt a teljes széttűlés lejárájára fog lépni. „Haladó párt” álnéven, tulajdonképpen haladó párttá zsugorodva össze.

Mert ha van a nemzetek magasabb rangu életében történelmi igazság: meg kell e hitvány pártnak hálnia; akármennyire galvanizálják is a kamarilla, az udvar, a korruptiólovagok, a hazamegtagadók, a rebachbárók és minden rendű-rangu elősdiék erőlködése.

Meg kell semmisülnie, anélkül, hogy csak egyetlen tisztességes hazafi is megíratná.

Azt mondják bizonyos félhazafiak, hogy e párt mégis csak tett valamit a nemzet előhaladásáért, különösen a kultúra terén. Ez igaz. De csak akkor tett, ha már ki nem térített a közakarat elől, ha egyes vezető embereiben meg meg mozdult a magyar ember lelkiismerete.

De, hogy tervszerűleg és egy magasabb nemzeti szempont által vezetettve, legalább bizonyos kisebb fokú odaadással cselekedett volna: erről szó sem lehetett! Hiszen a hatalomhoz való göresés ragaszkodás, a párt-érdek vezette majd minden tettében. Már Deák Ferenc megtagadta e pártot, mikor mérgesen azt mondta nekik: „Vezére az ördög az uraknak!”

Hát ha a szó szoros értelmében véve

nem is az ördög vezette azóta őket: de bizonyos ördögi vonás, mely kapzsiságból mindig a hatalom érdekét szolgált, sohasem hiányzott belőle. Tisza István a téboly felé vitte; most pedig éppen a végenyészet küszöbön kucorog. Halódi!

Bármennyire tiltakozzanak is e párt egyes tagjai azon meggyenyúsítás ellen, hogy készek Fejérváry absolutista törekvéseihez kötélnek állani; én szentül hiszem, hogy a legnagyobb része beáll az osztrák járomba, csak hogy a hatalom morzsáin kérőzhessék. vagy a fejérelmi kegynek most ugyancsak kétes értékű sugaraiban sütkérezhessék, ha csak ideig óráig is. Egy kis futólagos államtitkárság, vagy bár főispánság, még talán valamelyes rendjellel, vagy valóságos belső titkos tanácsossággal is betéteztve, hogy is ne gyakorolhatna rájuk ész és jellem-bontó vonzerőt...?!

De miért is nem veszi fel Fejérváry a leendő rövid életű párt nevéül dicső programkészítőjének a nevét? Miért ne lehetne egy Mandula párt?!

Milyen szépen el lehetne a végleges teremtésén (mert ez a párt többször hál meg) énekelni:

Kidőlt a párt Mandulástól,

Elszakadtam a menástól...

Mert egyszer csak el lesz temetve, névvel és családságával, hogy ne mételjezze többé a nemzet szabadság-levegőjét.

Az „Alkotmány” Szaladó pártjának nevezi az új haladó-pártot; de hát ez a név nem talál; mert sokkal cammogóbb és kulancsabb ez a talán öngyilkosságra készülő párt, hogy sem szaladni tudna akár előre, akár hátra.

Talán inkább lehetne Rákpartnak csufolni, mint a hogy a „Mátyás diák” élclap a címképen nevezi és rajzolja Fejérváry új pártját, egy rák képében, a mint a háta mögött levő absolutizmus kapuja felé hátrál.

No de jól van; legyen hát: Haladó párt, a mely azonban a nemzet érdekeivel ellentétl ez irányban akar tüskön bokron keresztül haladni s a nemzetet is magával hurcolni.

Résen legyünk, hogy ez az eszeveszett vállalkozása ne sikerüljön.

Akik a népert mozognak.

Ami azt a sokat hangoztatott „összhangot” illetné, tényleg van összhang a gondolkodásoknak Magyarországon. Mert mindenki azon gondolkozik, hogy hol a pokol-

ban van az az összhang, amelyet a minap királyi kézirat emlegetett. Mert, hogy sehol sincsen, az bizonyos. Csak éppen abba a kéziratba tétették bele Fejérváryék s azt hiszik, hogy most már boldog lesz tőle a nemzet.

Bár lenne boldog, ha tudna lenni! Bár lenne összhang korona és nemzet között, bár haladhatnánk együttesen a boldogulás utján! De ezuttal erre kilátás nincsen. Csak újabb harc, újabb küzdelem az, ami következik. Elkeseredett harc az alkotmány védelmében emitt; heves küzdelem az elnyomás érdekében amott; közben pedig valóságos titkos tanácsosok lesznek a volt ügyvezetők: ezek a kiváló, hol parlamentáris, hol nem parlamentáris urak. No jó. Ez nem baj. Mert demokrata szempontból nem baj az, ha a kegyelmes titulus a tulajdon való osztoztatás által úgy lejárja magát, mint a királyi tanácsosság. Legalább többé nem gyakorol utána senki, azaz, hogy kevesebben, mint eddig, ami mégis csak jelent annyit, hogy a bécsi udvari kegy hajhászói megfogytakoznak.

És szól a parlamentáris miniszterelőlk ajkáról a góg?... Nem, egyelőre a szelidebb hurokat pengeti az öreg szírián érdektársaival és erdőmesterével egyetemben. Ők ama bizonyos szebb jövőt jósolják a nemzetnek, amely szép jövő egyedül csak az ő titkos tanácsosi programjuk alapján valósítható meg. Mert azon az alapon minden lesz. Lesz szőlő és lágy kenyér, lesz mindenkinek lóhus a fazekában és fekete sárgára lesz megszelve minden. Mily boldog világ, amit elébünk kínálnak a legújabb sítetű titkos tanácsosok, továbbá az ur, aki még nem lehetett ugyan titkos tanácsos, de földművelésügyi miniszter már lett. Ehez ért, mert a múlt esztendő végén ő vezényelte az országgyűlésen a darabontokat: tehát nagy és kimagasló földművelésügyi tudásának kell lennie. A kormány félhivatalosa pedig, a melynek tökéletesen mindegy, akár Fejérváry ügyvezet, akár Pobjedonoszejev, mert hiszen ő minden áron félhivatalos — ezen ujság arra figyelmeztet mindenkit, hogy ne hallgasson a nemzet mindenféle ujságcekkre. Csak egyedül a félhivatalosra hall-

Nyomor.

Gyermekek ők, siralmas csontvázak, nagy, révedező szemmel, a mely csudálkozik a sajtó nyomorán, — gyerekek ők, a kik eldanozzák vagy elsiratják ezt a dalt, a falvak bejárójánál, és az országutak mentén, mialatt kezüket horpadt mellükön nyugtatják, melyen a bőr is ráncosodik.

Hogy a dalt teljes erejében hallhassuk, beljebb kell mennünk néhány száz mért földnyivel északnyugatra, Rajputana városáig, a hol az emberek úgy pusztulnak el, mint az egerek, egy kis rizskása hiányban, a mit elfedtek oda küldeni nekik.

Ezen a vidéken az erdő halott — a fű halott — minden halott.

A tavaszi esőzés, mely azelőtt az arabia tenger felől jött, most másutt csepeg alá. Boludzsisztán partjait áztatja minden haszon nélkül. A patakokban nincs egy csepp víz sem, a folyók kiszáradtak, a fák és mezők nem zöldelnek.

A Rutlamon és Jndorén keresztül vezető hullámos ut engem az Éhség országába vezet — vasuton: tudvalevőleg ma nap már egész Indiát keresztezi vasut. A vonat ugyszólván üres és csekélyszámu utasai bensülöttek. Szemem előtt órákon át csak erdők vonulnak el. Már nem pálmák; hasonlítanak a mi fáinkhoz. Talán azt hinném, hogy a hazai erdőben vagyok, ha ezek nem volnának oly rettenetesen nagyok és

nem képeznék a horizontnak oly vad részét. És amit láttunk, minden csak barna és szürke, mint nálunk decemberben.

Pedig indiában vagyunk, április havában, és ez a tropikus tavaszi forróság fojtó, — ez a perzselő kályhahőség a télies táj felett. Az utazás első részében semmi sem jelzi az emberi nyomorúságot. De elfog valami különös érzés: az elmúlásról, a kihalt természet halálküzdelméről.

Hindosztán, Európa dédanyja, a pusztulás országa. Mindenünnen kiemelkednek a városoknak legpompásabb épületei, melyek idővel, évszázadok és évezredek múltán eltűntek: városok, melyeknek a nevét is elfelejték, amelyek azonban fejedelmi városok voltak és amelyeket hegyekre építettek, melyek mélységek előtt trónoltak, körülvéve sziklatömbökkel, sok mértöldnyire palotákkal és templomokkal, ahol most majmok és kobrakigyók tanyáznak...

Mily kicsinyek és szegényesek ezekhez a romokhoz képest a mi váraink és lovagkastélyaink, feudális középkorunk minden maradványa!

Romok és erdők, rozsdás és fakó színben vonulnak el előttem az utamon és a legendás városok kopár földjére lesüt a nap, a portól homályos, rózsásszürke, mint a téli napfény.

Másnap a vadon határában ébredtünk fel. Az első falunál, ahol megállottunk, amint a kerek nyikorgása és a vas csí-

korgása megszűnt, valami idegen kiáltást, különös jajgatást hallottunk, amely borzalommal töltött el, anélkül, hogy tudnók: honnan jött. A kegyetlen dal volt, amely itt kezdetét vette, hogy bennünket tovább kísérjen.

Az Éhség országában vagyunk.

Figyeljete!

Csupa gyermekhang. Olyan látszata volt, miatha egy gyermeknevelő intézetből hangzana a zaj, — ha nem volna benne valami tompa, panaszos, hörgő, ami a szívet is megindítja.

Ó, ezek a szegény, kis porontyok, akik a rács köré sereglenek és sovány kezüket felénk nyújtják.

Barna bőrük alól kinyulnak borzalmas csontjaik, mintha nem volna nekik belső szervük, oly beesett a testük, — és mégis tartják magukat, kiabálnak.

Enni akarnak, enni!

És ők azt hiszik, hogy az idegenek, akik oly szép kocsikban utaznak előttük: mesésen gazdagok és irgalmasak és megkönyörülnek rajtuk.

— Maharadzsa! Maharadzsa! (Nagy ur!) — sipongták mind vékony hangjukon. Voltak közöttük olyanok is, akik még alig voltak öt évesek és ezek is kiáltottak:

— Maharadzsa! Maharadzsa! — és siralmasan nyultak ki a rács mögül.

A vonaton az utitársaink szegény ben-

gasson, mert az jó és szép. A ki nem hallgat a félhivatalosra, az egy rossz ur, egy tudatlan bácsi, egy képtelen firma, mert nem hallgat a jó félhivatalosra, a ki pedig azt tanítja, hogy a jó gyermek mindig a házfalak mellett megy az utcán, hogy a kocsik el ne gázolják. E kocsik ugyanis ama bécsi szekerek, a mik az alkotmányt akarják elgázolni s a jól fizetett félhivatalos kötelességének tartja, hogy az előlük való kitérést mindenkinek a becses figyelmébe ajánlja.

Igy szól a félhivatalos, a mely árulja a régi birkát az új borbén; bár ugyan nem tudja, akad e, a ki megvenné. Nézetek szerint nem szabad többé a koalíciót lovagolni, azt hiszi, hogy ez nem helyes. Mondja ő.

Pedig ez nem egészen így van. Majd meglátja a félhivatalos is, meg a jövőmult árpármentáris minisztériuma is, hogy minden botnak, ennek az alkotmányt agyonütő akaró botnak is két vége van.

Ugy lehet, hogy majd nagyot fog puffani a másik vége.

Politikai válság.

Nagy tevékenységet fejtenek ki mindkét oldalról. A koalíció kiadott tiltakozásában élesen megvilágítja a Fejérváry-kormány új vállalkozását, főleg az alkotmányosság követelményeinek szempontjából. Kifejezi az a határozat, hogy a Fejérváry-kormány részéről hirdetett alkotmányos szándék csak taktikai fogás, mert el van készülve az alkotmányellenes kormányzásra is.

A II. Fejérváry-kormányzat megkezdte a közjogi állások betöltését. Előterjesztésére mint már azt lapunk tegnapi táviratai közzé tettük, a király fiúmei és magyar-horvát tengerparti kormányzóvá gróf Szapáry Pált nevezte ki. Gróf Béli Ákos Kolozsvármegye és Kolozsvár város, Urbán Iván Aradvármegye és Arad város főispánjai — miután a Fejérváry-kormányt szolgáló nem voltak hajlandók — fölmentettek állásaiktól. Az előbbi „hü és buzgó szolgálatai elismerésül” a Szent István-rend kiskeresztjét, az utóbbi „buzgó és sikeres” szolgálataért a Lipót-rend lovagkeresztjét kapta.

Új főispánokká kinevezettek Arad vármegyébe Vásárhelyi Béla főrendiháztag, Kolozsvármegyébe gróf Teleki László, Pest vármegyébe Tahy István kamarás és Szatmár vármegyébe Nagy László ottani alispán. Ezzel megkezdődött a nagy főispáni csere,

melynek most már napról-napra folytatása lesz a hivatalos lapban, smennyiben a főispárok egy része kijelentette — ezek között gróf Csáky László ugoceai, Hertelendy Ferenc zalai, ifjú Perényi Zsigmond máramarosi, Beöthy Pál beregi, Béli László nagy-küküllői, Lits Gyula honti, Osztróuczky Géza trencsényi, Hámes László gömöri, Vay Elemér borsodi és Justh György turóci — hogy semmi körülmények közt sem marad meg további hivatalában, viszont más főispánokban báró Fejérváry és Kristóffy uraknak nincs bizalmuk. Hogy kik következnek az új főispáni sorozatban, arra nézve a félhivatalosok csak annyit árulnak el, hogy pályázó van bővíben. A Fejérváry-kormány meg nem ijed, mert talál még elég vállalkozót a nemzeti ellenállásnak a törvényhatóságokban való megtörésére. Hiszen im az első kinevezési listában is már nevek szerepelnek.

Egy mágnás, egy főrendiházi tag, egy földbirtokos és egy alispán. Ezek az első jégtörők a nemzeti ellenállás talaján, mely Fejérváryék terekvései részére befagyott s többi is jön nemcsak talán, hanem bizonyosan is, Jönnek a bevett felekezettek minden rétegéből s a magyarokon kívül még a nemzetiségekből is.

Hogy a nemzeti akarat elleni kormányzat talál céljaira eszközöket, ez nem új, csak gyászosan megisméltendő jelenség a magyar történelmében, így volt a legutóbbi abszolutizmus alatt is. Azok a gyászmagyarok is, akik akkor hivatalt vállaltak, azt hirdették, hogy hivatalt vállaltak, azt hirdették, hogy áldozatot hoznak a hazának. Ezt hirdetik most a Kristóffyak és a Feilitzschek is. Hát miért ne hirdethetnék ugyanezt az új főispánok is. Hiszen ez az önkéntes áldozathozatal olyan egyszerű dolog, hogy még Véczi József képviselő urat is magával ragadta. Lemondott mandátumáról, főszerkesztői állásáról s tiszteletbeli miniszteri tanácsosságot és sajtóircai vezetői állást vállalt a Fejérváry-kormányzatban, melyet bizonyára akkor is meg fog tartani, ha báró Fejérváry Gézát Khuen-Héderváry fogja felváltani a kormányzat élén.

A szövetkezett ellenzék vezérő-bizottságának azt a határozatát, melylyel állást foglal a Fejérváry-kormány új vállalkozása ellen, alább közöljük egészében. Ez a határozat a maga egyszerű tömörségében az igazság erejével rántja le az alkotmányosság leplet a II. Fejérváry-kormány arcúlatáról. Bebizonyítja ez a határozat, hogy nem lehet alkotmányos az a kormányzat, mely elvül

nem vallja az alkotmányosságot, hanem egyszerűen jön mint inparlamentáris, mint felelőtlen, azután, ha a taktika azt kívánja, az alkotmányosság kendőzöttségével, mely alól azonban kivigyorognak az abszolutisztikus szándéknak ragyái. Ez a kormány ha csak ugyan alkotmányos akarna lenni, az első kötelessége lett volna, hogy újból összehívja az országgyűlést. Ezt nem teszi, hanem kormányoz tovább parlament és költségvetés nélkül s a nélkül a szándék nélkül, hogy a jövőre is törvényes költségvetést biztosítson magának. Ez a kormány lehet minden, csak alkotmányos nem.

Báró Fejérváry Géza miniszterelnök talán ma vagy holnap egy megrendelt budai küldöttség előtt mondja el kormányzati programját. Hogy mi lesz ebben a programban, arról már sokat irtunk, olvastunk. A legigazabban György Endre, az I. Fejérváry-kormány lemondott földmívelésügyi minisztere mondotta arról és a kormány terveiről.

— Fejérváryék arra törekednek, hogy többséget szerezzenek. Ha ez nem sikerül, úgy a tavasszal feloszlatták a parlamentet s elrendelik az új választást. Amennyiben a kormány akkor sem jutbat többséghez, a határozott és nyílt erőszak utjára lép.

Es hogy milyen lesz ez az út, arra nézve is mond György Endre jóvendölést. Képzetele kifolyó polgárvért rajzol eléje s a nemzet fölé tornyosuló felhőfoslányokból koporsókat.

Fejérváry és a kíváncsi Viziváros.

A második kerületi szabadelvű párt tegnap este Sztahlo Kornél elnökle mellett értekezletet tartott, melyen fölvetette a kérdést, milyen álláspontot foglaljon el a párt a kormányval szemben és állítson-e jelöltet a most következő választásnál. Szmik Lajos azt indítványozza, hogy a párt a volt Darányi-párttal együtt állítson liberális gondolkodású pártönkivüli jelöltet. Dr. Kiss Károly már tovább ment s azt indítványozza, hogy csak olyan jelöltet támogasson a párt, a ki a „meddő közjogi kérdések kikapcsolásával, az ország kulturális és gazdasági fejlődését vallja programmjául”.

Az értekezlet tulajdonképpen céljával Alpar Ignác hozakodott elő, aki utalt a politikai helyzet tarthatatlanságára és az ország tájékozatlanságára való tekintettel azt kívánta, hogy kérdezze meg a párt a kormányt, mi a kormány programja s e nyilatkozattól tegye függővé a párt a kormány támogatását. Indítványozza, hogy a párt küldjön ki küldöttséget, mely fölkeri a miniszterelnököt, hogy ismertesse a kormány szándékait s nyújtson ezzel a kerületnek a választásra vonatkozólag tájékozást.

Az elnök természetesen a legnagyobb meglepetéssel fogadta a váratlan indítványt. A legkomolyabb hangon elmondta, hogy neki nincs kifogása az ellen, ha egyes választók a kormánytól fölvilágosítást kérnek, de ez a szabadelvű párt nevében nem lehetséges, mert — nem keltheti annak látzatát, hogy a kormányt támogatni akarja. Csorba Ferenc miniszteri tanácsos indítványára ezután kiküldték Sztahlo Kornél, Szmik Lajos és Kiss Károly tagokból álló bizottságot s az elnök bozarta az értekezletet. Az értekezlet így, elnök nélkül, minden szén nélkül követhette a hajlandóságát, elhatározta, hogy legközelebb — valószínűleg szerdán délelőtt — Fejérváryhoz küldöttséget meneszt, amely felkeri, hogy a választókkal a kormány programját ismertesse.

SZÍNHÁZ.

MŰSOR.

Szerda, okt. 25. „Lili”, operette. (C.)
Csütörtök, okt. 26. „Suhanc”, operette. (A.)

Péntek, okt. 27. „Mongodin ur felesége”, bohózat. Kiss Irén első fellépte. (B.)
Szombat, okt. 28. „Allamtitkár”, vígjáték. Kis Irén második fellépte. (C.)

szülöttek a harmadik és negyedik rendből. Azt adják amijök van.

Maradékot a rizskenyérből, sőt rézpénzeket is és ezekre a kihézetettek úgy vete-mednek, mint a küzdő trigisek.

A pénz után való vágy azt bizonyítja, hogy a falvakban még van élelem, de csak azoknak, akik megfizetik. A vonatunkon négy kocsiakomány rizskása volt és ennyi naponta érkezik ide.

De ebből nem kapnak a gyermekek egy marékka sem, noha életüket bizonynyal meghosszabbítaná.

Miert nem megy a vonat?

Miert állunk oly sokáig esendben e fontos pályaudvaron, ahol pillanatról-pillanatra szaporodik az éhezők tábora és az éhség dalát sikongja?

Nézzétek, asszonyok jönnek női csontvázak, olyan a mellük, mint száraz, lecsüngő barna rongydarabok.

Csoszogva jönnek, törődötten abban a reményben, hogy a nehéz rosszagu dolgait, amelyeket a fejökön hoztak, el fogják szelni: a teheneik bőre az, amelyek az éhségből megdöglöttek.

De az élő tehén ára egy rupiára szállt alá, mert nincs takarmány az állatok részére és mert a világ egy hatalma sem kényeszkötheti az embereket ezen a brahmista vidéken arra, hogy tehenhúst egyenek, mivel a tehén Brahma szerint szent állat.

Ki fogja tőlük megvásárolni a bőrt,

mely a rothadástól büzlök és a legyek egész raját magához vonzza már?

Már minden pénzemet, ami nálam volt kihajtottam az ablakon át. Végre elindul a vonat és a zaj elhal, ismét a néma erdők szívébe vagyunk.

Halottak ők.

Halott az erdő, melynek tavaszi időben pezsegni kellene az életvágytól. A fű, a lomb nem zöldel újra.

Az áprilisnek nincs hatalma, hogy a haldokló lelket új életre keltse. Zergéket látunk szaladni: soványak és karesuak: nem leinek fűre és nem tudják hol akadnak ivóvizre. Itt ott, egyik-másik kopár fánál egy fiatal zerge megkísérli, hogy néhány szegényes falevelet elkapjon. Vagy egy nagy, piros róza virágzik ebben a vigasztalan sűrű nyomorúságban, sivárságban.

Es a többi állomásokon is, ahol a vonat megáll, ismét köréje sereglenek az éhezők. Daluk, mely elől szívesen bedugnók a fülünket, mindig ugyanaz: az a szaggatós siránkozó hang. Akkor kezdődik, mikor vonat közeledik s reménytelen lármazők kara lesz, amely még utána cseng, ha már rég eltűntünk e sivar éhségországának sivatagában.

Es ez az indiai dal az éhségről hasztalan hangzik el a glóriás Nagybritannia uralkodójának megkövesedett füléhez.

Bérlet 24. szám. (C)

Ma szerdán október hó 25-én.

L I L I.

Operette 3 felvonásban. Zenéjét szerző: Hevré.

S Z E M É L Y E K:

Antonin Plinhárd, tüzér	—	Ternyei Lajos.
De la Grange Batliere, báró	—	Décsi Alfréd.
Saint Hypztese, Vicomte,	—	Polgár Sándor.
nagybátyja	—	—
Bompán, professzor	—	Szabó Gyula.
René	—	Kondor Ernő.
Bouzincourt	—	Vadász Lajos.
Bouzincourlné	—	Sz. Gárdonyi T.
Ameli, leányuk	—	Fóti Frida.
Antonin, unokájuk	—	—

Vasgyáros. A szentimentális, limonádé drámák legvizenyösebbje került kedden este színre: Ohnet Vasgyárosa. A nézőteret zsu folásig megtöltő közönség egy csalódással gazdagabban távozott, mert a látni vélt művészi előadás helyett csak primitív műkedvelői előadásban volt része. Szomorúan konstatáljuk e tény, mert eddig Zilahy társulatról e helyen csak az elismerés hangján szólottunk. A mostani megrovásunk azonban amily jogos, éppenny jóindulatu is. Volt valami a tegnapi előadásban, amit szóval nehéz volna kifejezni, de mindenki érezte. Szintelenység, modorosság és nagyon sok szürkeség. A Vasgyáros olyan darab, amely könnyekre fakasztja a lágy szívű asszonyokat és esodálattal tölti el a vasalt nadrágu, bajusztalan ifjakat. Azonban tegnap este Claire jajgatásai, büszke visszautasításai, könnyörgései nem tették meg a kellő hatást, ugyszintén Derblay Fülöp büszke ridegségét is megmosolyogták azok a vasalt nadrágu, bajusztalan ifjak. Markovics Margit játszta Clairet Alapjában jól fogta fel a szerepet, azonban túlságosan sokat sirt. A drámai kitérései ellaposodtak, a szerep társalgási részét pedig nem tudta kellően érvényre juttatni. Markovicsnak is megvan az a hibája, ami a legtöbb színésznőnek, s ez az, hogy keveset foglalkozik egy-egy szerepével, nem éli bele magát, mert úgy sem fizetnek érte többet. Pedig sok becses művészi tulajdonsággal rendelkezik Markovics kisasszony, amit ha kellően iparkodna kihasználni, egyike lehetne a vidék legjobb drámai színésznőjének. Szakács Andornak kár Derblay-féle szerepekre vállalkozni. Az ő kiváló művészete, melyet klasszikus darabokban annyira tud érvényesíteni, elhomályosul a limonádé ízű francia szentimentális drámákban. Meg kell emlékeznünk Kőrösmezey Margitról, a ki valósággal meglepette a közönséget értelmes, szép beszédével. Krasznay Ernőt tegnap láttuk először nagyobb szerepben és fényesen megállotta a helyét. Az igazgatóságnak gyakrabban kellene őt foglalkoztatni. Polgár Ilona bemutatkozása elég jól sikerült. Szép alakja, jó megjelenése, kellemes csengő organuma és kitűnő arcjátéka van. Tőle még sokat várhatunk, bár a babért — tisztelői már előlegezték neki. A többi szereplők jól beletaláltak magukat a műkedvelő előadás keretébe. (bj.)

Lili. Hervé búbajos melodiáiban gyönyörködhetik ma este a közönség az első szerelem evezését szólaltatja meg a szívekben Lili érzékeny szerelmi története. A címszerepet Fóthi Frida játssza, akinek ez legjobb alakításai közé tartozik.

Suhanc. A napokban elhunyt Konti József legnépszerűbb operettjében mutatko-

zik be holnap a legelőnyösebb oldaláról a színház énekes személyzete. A darab főbb szerepeit Fóthi Frida, Pozsonyi Lenke, Békeffi Lajos, Polgár Sándor játsszák.

Kiss Irén vendégszereplése. Két estön keresztül fog vendégszerepelni a debreceni színházban. A mi közönségünknek egykori kedvence Kiss Irén. „Az ember tragédiájának” péntekre és szombatra hirdetett előadásai a jövő hétre maradnak. Első nap az *Allamtitkár* másnap pedig a *Mongodin ur felesége* című darabok kerülnek színre melyekhez Kiss Irént legnagyobb sikerei fűzik.

H I R E K.

Egyházkerületi közgyűlés.

Ma tartotta a tiszántúli ev. ref. egyházkerület őszi közgyűlését gróf Dégenfeld József főgondnok és a beteg Kiss Áron püspököt helyettesítő Dávidházy Kálmán esperes elnöke alatt a főiskola disztermében. Nagy számban jelentek meg az egyházkerület képviselői is. Az emelvényen foglaltak helyet az elnökökön kívül Dicsőfi József főjegyző, dr. Bartha Béla aljegyzők. Jelen voltak: György Endre, gróf Tisza Kálmán, dr. Thaly Kálmán, dr. Baltazár Dezső esperes, Kiss Albert, Torday Imre, Márton Imre, Márk Endre, Madarász Imre, dr. Kőrösi Kálmán, Nagy István esperes, Simonffy Imre, K. Tóth Kálmán és még számosan.

Az egyházkerület gyűlését Dávidházy Kálmán esperes inával nyitotta meg. Ezután gróf Dégenfeld József világi elnök nyitotta meg a közgyűlést, üdvözlőlvén a szép számban megjelent tagokat. Kitért a politikai helyzetre is, mert az ország nehéz viszonyai az egyházat sem hagyták érintetlenül. Sok fontos kérdés vár megoldásra.

Ezután a megjelenésben akadályozott tagok bejelentését vették tudomásul. Bejelentette a főjegyző, hogy Rásó Gyula az alsó szabolesei, Baby József a bihari egyházmegye gondnokává választott. Tudomásul vették. Az egyházmegyei és a tanárképviselek igazolása után számba vették a megjelenteket. A debreceni főiskola akadémiai tanszakainak képviseleténél vita támadt a felett, hogy hány tag képviselje az egyházkerületben a főiskola jogakadémiai és theologiai tanárkarát és kik? Ferenczy Gyula, Uray Imre, Eröss Lajos, Dömby Lajos, Dóczy Imre, dr. Bartha Béla, Sas Béla, György Endre szólaltak fel és ugyancsak tüzesen folyt a vita, pedig végtelenül egyszerű a kérdés. Arról van szó, hogy az egyházkerületi közgyűlésre a jogi és theologiai akadémia tanári kara külön-külön válassza meg képviselőit és ne az akadémiai tanári kar együttesen. A hosszas vita után az elnök szavazásra tette fel a kérdést, mire a közgyűlés 57 szóval 15 ellen az előadói javaslatot elfogadta s ezzel dr. Csiky Lajos és dr. Ferenczy Gyula akadémiai tanárkari képviselőként igazoltattak.

Ezután a zsinati képviselőket igazolóbizottsági jegyzőkönyvét tudomásul vették, majd az egyházkerületi bizottságokat egészítették ki. Baltazár Dezső indítványát, hogy titkos szavazás útján töltsék be bizottságokban megüresedett helyeket 26 szóval 21 ellen elfogadták.

Megválasztották a szavazatszedő küldöttség tagjait: Fráter Barna, Szele György, Sinka Sándor, Szabó Lajos, Szikszay Zoltán.

Pap Imre helyteleníti a most követendő szavazási eljárást, mert a titkos szavazás sok időt rabol el a közgyűléstől, javasolja ennek megváltoztatását. Dégenfeld elnök javasolja, hogy az egyházkerületi bizottsági tagok kiengesztelése a holnapi ülésen történjen meg. Elfogadták.

Lengyel Imre elhalálozása folytán megüresedett konventi tagsági helyébe dr. Baksa

Lajos tanácsbíró választották meg. A pénzügyi bizottság jelentését Dicsőfi József főjegyző olvasta fel, amit a közgyűlés tudomásul vett avval, hogy Tóth József főszámvivőnek kiváló és nagy munkásságáért quonórariumot szavaztak meg.

Ezután a randes konventi tagul megválasztott dr. Baksa Lajos helyére, konventi póttagul megválasztották dr. Ujfalussy Bélát. A különböző jelentések felolvasása után a közgyűlést holnapra halasztották el.

Délután 4 órakor segélyegyleti közgyűlés lesz. Az egyházkerületi közgyűlés holnap reggel folytatják.

— **Személyi hírek.** Debrecen város II. kerületének dr. Bakonyi Samu országgyűlési képviselője ma visszautazott Budapestre, a honnan szombaton tér ismét vissza.

— **Thaly Kálmán a függetlenségi körben.** Az első választó kerület szeretett képviselője Thaly Kálmán az egész hetet a Debrecenben tölti, választói körében és régi kedves szokásához híven pénteken este meglátogatja a debreceni függetlenségi kört, ahol az összesereglett függetlenségi kortagok óvációban részesítik tudós képviselőjüket.

— **Képviselőink beszámolója.** Mint már lapunkban jeleztük, e hó 29-én vasárnap délelőtt 10 órakor a Bika fogadó disztermében Thaly Kálmán, Bakonyi Samu dr. és Szabó Kálmán Debrecen város képviselői beszámolnak a választó polgároknak a legutóbbi politikai eseményekről. A debreceni függetlenségi és 48-as párt elnöksége ezton is felhívja a választó polgárokat, hogy minél számosabban jelenjenek meg szeretve tisztelt képviselőink beszámolóján.

— **Felebbezés a villamos telep ügyében.** A városi tanács tudvalevőleg a világitási bizottság javaslatára a debreceni villamos telep felállításával a Magyar Siemens-Schuckert műveket bízta meg. A tanács ezen határozata ellen a berlini Általános Villamosági részvény társaság, mely a legelőszőbb ajánlatot tette felebbezéssel élt a közgyűléshez azért, mert a tanács ezen gyár ajánlatát mellőzte. A mellőzés azért történt, mert a jelzett társaságnak Magyarországon gyártelepe nincs, sült német társaság, amely a gépek nagy részét mint ajánlatában írja, külföldön akarta beszerezni. A felebbezést a legközelebbi közgyűlés fogja tárgyalni.

— **Hajdumegye nagy népgyűlése.** Hajdu vármegye ellenzéki képviselői legközelebb az egész vármegyére kiterjedő tiltakozó népgyűlést rendeznek, amelyre meghívják Kossuth Ferencet és Apponyi Albertet is. A népgyűlés érdekében az ellenzéki képviselők Karcagon, Papp Elek képviselőnél, tanácskozássra gyűlnek össze. A népgyűlést valószínűleg Debrecenben tartják meg, de ha a debreceni függetlenségi párt külön is óhajtana népgyűlést rendezni, úgy a vármegyei nagy népgyűlést Hajduböszörményben tartják meg.

— **Fejérváry leiratal.** Ma érkezett meg báró Fejérváry Géza fődarabont leirata Debrecen városához és Hajdúvármegyéhez, a melyben a kormány újból való kinevezését tudatja a két törvényhatósággal, a melyeknek támogatását kéri. A darabont-leirattal

Debrecen város közgyűlése a jövő héten fog foglalkozni.

— **Halálozások.** Legutóbbi kimutatásunk óta a debreceni anyakönyvi hivatalban a következő halálozásokat jelentették be: Somogyi János ev. ref. 2 éves, Horváth Mária ev. ref. 16 éves, Nagy Juliánna ev. ref. 15 hónapos, Molnár Gábor ev. ref. 1 hónapos, Szilágyi György ev. ref. 59 éves, Molnár István gör. kath. 13 napos, Nagy Jánosné ev. ref. 43 éves, Barna Istvánné ev. ref. 66 éves, Jóna Dániel ev. ref. 38 éves, Szeri Sándor ev. ref. 21 éves, Fischer Mihály izr. 73 éves, Kiss János ev. ref. 34 éves, Balogh Jánosné ev. ref. 39 éves, Kuczik Ferenc ev. ref. 83 éves, Kovács Katalin r. kath. 6 éves, Bihari Zsuzsanna ev. ref. 1 napos, Nagy Sándor ev. ref. 1 hónapos, Madar Józsefné ev. ref. 80 éves, Szabó Zsófia ev. ref. 73 éves.

— **Terjed a kanyaró.** A hideg, őszi idő beálltával a gyermekszobák réme, a kanyaró-járvány szokatlan hevvel lépett fel. A betegség enyhe lefolyásu ugyan, de a járványos betegség terjedése mégis aggasztó, úgy, hogy több elemi iskola bezárása várható már a legközelebbi napokban. Ma délelőtt is 14 újabb megbetegedést jelentettek be az orvosok.

— **Eljegyzések.** E héten az anyakönyvi hivatalban kihirdetés végett jelentkeztek: Biró Mihály—Karaszek Eszter, Balog István—Süveges Zsuzsanna, Juhász István—Kovács Mária, Antal József—Mike Erzsébet, Salamon Sándor—Hidvéger Margit, Horváth László—Hornberger Rozália, Orosz Károly—Adonyi Piroška, Kovács Sándor—Vig Juliánna, Radócz József—Szendrei Rozália, Abriányi Zoltán—Baróthy Gabriella, Szilágyi Gábor—Tóth Sára, Csontos József—Németh Juliánna, Német János—Kovács Erzsébet, Heller József—Miskolci Mária.

— **Szegedi Kiss István emlékezete.** Mezőtur városa országos nagyszabású ünnepélyre készül, hogy felújítsa a 400 évvel ezelőtt 1505-ben Szegeden született nagy reformátornak emlékét, ki a reformáció első, legyőzhetetlen bajnokai közé tartozott hazánkban. Magától Lutheről és Melanchtontól tanulta az új tanokat és visszatérve hazájába, a martirok szívósságával hirdette azokat. Nem állította meg utjában sem a hatalmas Martinuzzi haragja és kegyetlensége, sem később a török rabság és végzetlen sok nyomor és üldözés. A város méltóan akarja megülni e nevezetes férfi emlékét, a kit 1551-ben hívtak meg Turra az iskola igazgatására és prédikátornak. Az ünnepet rendező bizottság elnökségét Tóth János orsz. képviselő vállalta magára és a bizottságban részt vesznek a város és környék előkelőbb emberei. Megnyerték továbbá az ünnepélyen való közreműködésre, amely november 19-én lesz, Balog Lajost, a debreceni jogakadémia tanárát, aki Szegedi Kiss Istvánról fog előadást tartani, Kun Árpád orsz. képviselőt és Szabolicska Mihályt. Az ünnepély előkelő irodalmi jellegűnek ígérkezik és délután tartják, utána este nagyszabású diszvacsoza lesz, melyet a mezőturi hölgyek fognak rendezni.

— **Katonai felülvizsgálat.** Ma reggel a pavillon-kaszárnyában Domahidy Elemér főispán elnöklése alatt működött a vegyes katonai felülvizsgáló bizottság. A felülvizsgálatra elővezetett legényt az orvosi vizsgálat alapján a további szolgálat alól felmentették.

— **Az uri betegség.** László József tályigástól lószerszámot lopott valaki. A tolvajt a rendőrség kinyomozta Szabó János újföldi majeros személyében, a ki elő is adta a 10 korona értékű lószerszámot, beismerte azt is, hogy úgy lopta, de azzal védekezett,

hogy ő „uri betegség”-ben szenved és ha az rájön, akkor tör zuz, rombol elesavarog és lop, de mikor a baja elmúlik, nem tud felőle semmit. A szerencsétlen már 6 hónapot töltött a kórházban megfigyelés alatt. Az ügyét a bírósághoz tette a rendőrség.

— **Esztívő.** Magoss György városi tiszti főügyész ma délből esküdött örök hűséget özvegy Boczkó Sámuelné született Dragota Natália urasszonynak.

— **Házasságok.** Az elmúlt héten az állami anyakönyvi hivatalban a következő párok kötötték házasságok: Pichy Antal—Szilágyi Margit, Sillyi János—Bódi Margit, Szalontai József—Gombacsok Erzsébet, Gombos Miklós—Somos Lidia, Királyvály Sándor—Lada Erzsébet, Kovács Ferenc—Madácsi Mária, Olajos István—Jobbágy Eszter, Pási Gábor—Nagy Márta, Raeska Gábor—Kiss Lidia, Dr. Magoss György—Dragota Natália

— **Téli idő a felvidéken.** Még zöldek a fák s az elsárgult levelek csak itt-ott borítják be a pázsitot, de azért már itt van a tél előjele. Az őszi szél nagyon csipőssé vált s ha az eső neki-nekiered, a sűrű esőcseppekben szinte látni véljük a havas esőt. — Még csak egyetlen éjjeli fagy kell s reggelre kopaszok lesznek a ligetek fái. Több helyről havazást is jelentenek. Környékén folytonosan esik a hó. Nemeszton napok óta havazik s az egész környék hóval van borítva; Zólyomon az éjjel és reggel, sőt az egész vidéken nagy havazás volt.

— **Talált árpa.** A máti uton zsák árpát találtak. Igazolt tulajdonosa a mezőrendőrségen átveheti.

— **Hirtelen halál.** Szondi József 37 éves munkás kedden délután hirtelen elhalt. Miután a haláleset gyanus körülmények közt történt, ma délután a közkórházban felboncolják.

x Ismét érdekes felfedezés, hogy a legjobb és a legfőbb hangzó hangzó zongorák, pianók, cimbalmok és legjobb mester-hegedűk, ugyisint harmonikumok és mindenféle hangszerek, a jó hírnévnek örvendő Komáromi M. műhangszerkészítő-cégnél szerezhetők be legjutányosabban. József-kir.-herceg-utca 2. szám Bika-szálloda mellett. A t. zenekedvelő közönség szíves figyelmét felhívjuk, hogy a fentnevezett cég raktárát csak megtekinteni szíveskedjék, mert itt mindenféle hangszerekből nagy a választék és részletfizetésre is kapható. Szakszerű műhely, mely élén egy derék üzletvezető van, ki már mint mester éremmel és oklevéllel van kitüntetve és már az 1896. országos kiállításon egy hírneves cégnek az ő általa készített hangszere lett kiállítva, egyszersmind Komáromi-cég kitűnő zongorahangoló. Hangolást vidéken is elfogad.

x Magyar ember nem használ mást csak a híres Hajdusági pedrót, mely legjobb bajusznövesztő és ápolószer az összes bajuszpedró készítmények között. Hatása gyors és biztos! Postán 3 doboz 2 korona 15 fillérért utánvétellel bármelyre küld a készítő: Grósz Nagy Ferenc gyógyszerész, Debrecen Kossuth-utca 8.

TAVIRATOK.

Kevés a gazember.

Budapest, október 25. Az a keserű hangulat, a mely az ellenzéki tábor elűztötte az új kormánypart alakulása-hírére, ma hideg közönbösséggé változott. A kormány próbálkozásai sikertelenek maradnak. Nem kapnak embert a nemzet ellen. A hecsület és a hazafiság sziklatalán megtörik minden kísértés, pedig az új kormány minden lehetőt elkövet, hogy partot teremtsen. A hivatalos lap ma is valami vidéki kereskedőnek „lovag”-i kitüntetését közli. Valóságos végeladást rendez a

kormány és mégis kevés az olyan elvetemült ember, a ki lép-e menjen.

Miniszter a helyzetről.

Budapest, október 25. A darabont-kormány egyik tagja ma nyilatkozott a politikai helyzetről.

— Bár a kormány partja még nem alakult meg véglegesen — mondotta a darabont miniszter — már is nagy az érdeklődés iránta. A haladó partnak a társaság legelőkelőbb köreiből vannak a tagjai és a társadalom színe-java (mióta lett az a szemétnép?) lelkesen sorakozik. Nem szégyeljük magukat (hiszen az természetes, a zsák se szégyenli a foltját) a partunk miatt. A mi optimizmusunk nem féktelen, mert jól ismerjük a helyzetből való kibontakozás nehézségeit, de bizunk benne, hogy felvállalunk kötelességünket teljesíteni fogjuk.

Fejérváry leirata.

Budapest, október 25. Ma érkezett meg a fővároshoz báró Fejérváry Géza ügyvivő miniszterelnök leirata, melyben tudatja, hogy az uralkodó október 16 án kelt elhatározásával a parlamenti reformokat is felölelő programja alapján kormányalakítással bízta meg és a kormány meg is alakult azon változással, hogy György Endre helyett báró Feilitzsch Arturt nevezte ki földmívelésügyi miniszterré. A miniszterelnök a szokásos leirat mellé még körlevelet is intézett, amelyben kifejti, hogy alkotmányos uton fog törekedni arra, hogy a törvényes ellátást kívánó ügyeket intézze és a törvényes uton megmaradjon. Felszólítja a törvényhatóságokat, hogy a kormány elé akadályokat ne gördítsenek, az önkéntes adókat fogadják el és szolgáltatassák be, az önként jelentkező újoncokat sorozzák be és a katonai behívókat kézbesítsék. A főváros legközelebbi közgyűlésén érdeme szerint fog e darabont-leiratokkal foglalkozni.

Darabont-csatlós horvátok.

Zágráb, október 25. Az itteni *Prosvna List* című lap, mely a horvát nemzeti párt főlhivatalosa, ma a fiumei határozattal foglalkozik, azt halva születettnek mondja, mert annak csak akkor lehetett volna értelme, ha az uralkodó a koalíciót bízta meg kormányalakítással. Ez azonban nem történt meg, tehát más lett a következmény is.

Függetlenségi zászlóbontás.

Budapest, okt. 25. A főváros III. kerületének választói küldöttséget menesztettek Kossuth Ferenchez és főkérték, hogy a Vészi József lemondásával megüresedett mandátumért meginduló választási küzdelemben állítson függetlenségi jelöltet. Kossuth szívesen fogadta a küldöttséget és felszólította III. kerületi választókat, hogy a függetlenségi zászló alatt szervezkedjenek. A párt minden erejével támogatni fogja őket.

Humbertné szabadlábban.

Páris, október 25. A milliós szédelgések hősnőjét, Humbertné ma büntetése kitöltése után a börtönből kibocsájtották. A „nagy” Teréz, ahogy a párisiak gunyosan nevezték, egyelőre Párisban marad.

KÖZGAZDASÁG.

Borkereskedelmünk. A folyó esztendő első 8 hónapja alatt borkivitelünk elérte a múlt esztendői színvonalát. Az idén augusztus végéig 402.173 hektolitert exportáltunk, a múlt esztendő megfelelő időszakában pedig 402.590 hektolitert. Feltűnő hanyatlást mutat Svájcba irányuló borkivitelünk, amely augusztus végéig 8800 hektoliterrel volt kevesebb, mint a múlt év megfelelő szakában. Hordó kivitelünkről a főbb piacok szerint a következő adatokat közölhetjük: Kivittünk métermázsákban Ausztriába 369.585, Boszniába 11.219, Németországba 12.706, Svájcba 538, Olaszországra 120, Franciaországba 11, Belgiumba 117, Hollandiába 72, Nagybritanniába 134, Oroszországba 508, Romániába 21, Szerbiába 370, Törökországba 56, Egyiptomba 35, Egyesült-Államokba 618 mm-t.

Ausztriába irányuló kivitelünk 10.000 boszniai 800 és az Egyesült-Államokba történő exportunk 200 métermázsával emelkedett. Ezzel szemben csökkent a magyar kivitel Svájcba 8800, Németországba 1200, Oroszországba 600 és Hollandiába 200 métermázsával. Különös jelentőséggel bír az északamerikai kivitel fellendülése. Emellett méltó végül, hogy a délamerikai köztársaságokba: Braziliába, Venezuelába, Argentiniába is megindult — halár egyelőre csak kis kvantumokban — a magyar bor exportja. Itt is számottevő eredményt érhetünk el még a kivitel szervezésével.

Borbehozatalunk augusztusban körülbelül a múlt évi nivón maradt. Az év első nyolc hónapjában ellenben kerék 92.000 métermázsával kevesebbet importáltunk, mint a múlt évben. A behozott bor mennyisége az idén 169.000 métermázsára, értéke több mint 5 millió korona volt. A behozott bor tehát negyedrészt akkora értéket sem képvisel többé, mint a kivitt bor. Legtöbb bort Ausztriából importáltunk: 146.812 métermázsát. Olaszországból csak 8458 métermázsára jött s még Görögországból is többet hoztunk be: 8763 métermázsát. Szerepeltek még a bevételben Törökország 1360, Franciaország 323, Spanyolország 182 métermázsával stb. Emelkedést csak a görög bor mennyisége tüntet fel. Különös jelentőséget kell tulajdonítanunk annak a ténynek, hogy az osztrák dalmáciai, tirol, behozatal is csökkent az idén 22.000 métermázsával. Ebből az tűnik ki ugyanis, hogy a dalmát bor az olasz verseny skariba tétele ellenére sem képes már nálunk terjeszkedni, sőt a növekedő magyar termelés a dalmát bort rohamosan kiszorítja.

Budapest-közbányai sertéskereskedelmünk osztrák jelentése.

1905. okt. 25.

A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar sárga és fekete. Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm feletti súlyban) — állérig. Öreg közép (páronként 300—400 kgr-ig terjedő súlyban) — állérig. Fiatal nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) 135—137 állérig. Fiatal közép (páronként 250—300 kilogramm terjedő súlyban) 135—137 állérig. Fiatal könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 135—137 állérig. — II. Magyar sárga és fekete: Nehéz (páronként 280 kilogramm feletti súlyban) — állérig. Közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban) — állérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — állérig. — III. Szerbiai: Nehéz páronként 300 kilogramm feletti súlyban 136—137 állérig. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 134—135 állérig. Könnyű páronként 160 kilogramm terjedő súlyban) 131—134 állérig. IV. Romantai eredetű (Stachl) sárga és fekete: Nehéz (páronként 240 kilogramm feletti súlyban) — állérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — állérig. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm feletti súlyban) 138—140 állérig. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 137—138 állérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 135—136 állérig. A hízott sertés ártirányzata vesződés.

REGÉNY-OSZTALOM.

Apáca és kegyenemő.

Regény a bécsi életről.

Magyarosította: Szabó Antal. 127

— Igazad van, ez különös, . . .

— Az órát egy mozdulattal elszakíthatta volna, mondá Wencel pöffeszkedve, hanem az olyan emberek mint mi, kezdenek kihalni. Az új nemzedék nem mutathat fel ily embereket mint mi vagyunk.

— Bizony nem. Tehetséges emberek csak akadnak még, de a lángész, a valódi lángész, az velünk kihalt.

Hanem hagyjuk most a kis tolvajokat a magok útján haladni s nézzük a nagy tolvajok után.

Mialatt a börzén és az üzletkörökön azon hir elterjedt, hogy az Erlenstein bankház beszüntette fizetéseit, a fellármázott hir hőse elegans kesziban haladt a Duna-utcaiban s a lovaskaszárnya előtt nem messze szállott ki egy ház kapujánál.

E ház első emeletén fényes egyenruhájú inest talált, ki úgy nézett ki, mintha a színházi ruhatárban öltöztettek volna fel.

— Barátom, Preller urral szeretnék beszélni, mondá a bankár.

— Ő nagysága nemes Prellersdorf ur ez órában senkit sem szokott elfogadni, mondá a rüpkő pártfogó arccal, de olyan uraságoknál, kik saját fogatán jönnek, kivételt szoktunk tenni.

— Tehát jelentsen engem Ő nagyságánál, nemes Prellersdorf urnál.

— Nevét kérem.

— Erlenstein.

— Csupán ennyi! Praedicatum a nines?

— Nines.

— Ő nagysága, a nagyságos asszony lakosztályában van, ha ön jár percig az elfogadó teremben várni akar, mindjárt jelenteni fogom.

Az inas ajtót nyitott, s Erlenstein az elfogadó terembe lépett. E szalon azon parvenük neveléses fényezésével, a izléstelen eleganciájával volt feldíszítve, kik magokról az utcai sárat India minden illatszerével nem képesek letisztítani.

Ere mindjárt belépett Ő nagysága Prellersdorf ur a madama lakosztályából.

Nem szükség megjegyeznünk, hogy Preller ur ugyanazon joggal nevezhető magát Prellersdorfnak (Prellersfalvi) mint Paulina madamenak.

Az ügynök zömök teste farka, kirívó színű pongyola kabátja volt kurkolva s fején gazdagon arannyal díszített sapkás viselt.

— Szolgája Erlenstein ur! üdvözlé vendégét előkelősködő könyedséggel. Epen Achillesmet akartam megnyergelni, hogy a Praterba kilovagoljak, a mint önt jelentették. Természetes, hogy az üzlet a mulatságnál mindég előbb való s azt hiszem, hogy önnek látogatását valami üzleti ügynek köszönöm.

— Mindenesetre.

— Tessék helyet foglalni. Ha szolgálhatok, örömet állok rendelkezésére.

Az ügynök egy nagy támlásszékre vette magát s a bankár is helyet foglalt szemben vele.

— Mindenek előtt valami újságot mondok, mi önt is ép úgy érdekli, mint sok más ezert, kezdé Erlenstein. Ma beszüntetem fizetéseimet.

— Ah, gratulálok! felelé nevetve az ügynök.

(Folyt. köv.)

Aki kitűnő étvágyfokozó asztali italt óhajt,

Aki gyenge, lábadozó,

Aki ideges, álmatlan,

Aki vérszegény,

Aki sovány,

Aki szoptat,

Aki tüdőbeteg

ne mulassza el saját érdekében a kitűnő hatásának elismert és rendkívül tartós

HERCULES

maláta-tápsör

különlegességet inni. Kapható minden nagyobb csemege-, fűszer-kereskedésben, kávéházban, vendéglőben és a Hercules Söröződe szétküldési telepén.

Telefon 63-67. — Árjegyzék ingyen — Vidékre postán küldünk 5 kg. próbaküldeményt (6 líveg) utánvétellel.

Főraktár DEBRECENBEN,

Geréby Fülöp utóda Mayer Jenő cégnél.

A vegyileg megvizsgált, amellel hatóságilag az arczbőrré ártalmatlannak talált

SZÓRVESZTŐ

Itávéltija bőggyeknél az oly csunya, kellemetlen arczszőrt gyökerestől, anélkül, hogy az arczbőrnek legkevésbé is ártana és az arcznak megadja az üdőséget, finomságot és simaságot. Ára 7 korona.

Vidéki megrendelések dísrékletten utánvétellel eszközöl

Scmidek I. Budapest, VII., Nyár-utca 18 szám.

Értesítés!

Tisztelt betevőinket van szerencsénk értesíteni, hogy a pénzügyi helyzet megszilárdulása folytán betéteink kamatlatlábát f. év november 1-től kezdve.

4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$ -ra emeltük fel.

Debrecen, 1905. október 24-én tartott ülésünkből.

Közgazdasági Bank Részv. Társ. igazgatósága.

Gyöngéledők a fejlődésben, vagy a tanulásban visszamaradó gyermekek, vérszegények, bágyadt, ideges, sok munkától elgyengült, könnyen izgatódó felnőttek bármilyen korban nagy sikerrel használhatják mint erősítő szert. **Dr. Hommel Halmatogentjét.**

Az étvágy nő, a szellemi és testi erő gyorsan visszatér, az egész idegrendszer megerősödik.

Kifejezetten valódi Dr. Hammel főle Halmatogent tessék kérni és senki se fogadjon el semmi féle utánzatot.

Őszi vetésre ajánlok:

Eredeti impotált

Squarehead-buza vetőmagot.

Ára 1000 kilogrammonként 480 korona.
Szakszerű gazdaságban legfontosabb a vetőmag. Hiába minden művelés és trágyázás, ha nem használjuk a legnemesebb faj-vetőmagot. Gyakorlatilag és szaktudósok által be van igazolva, hogy a Squarehead-buzának az eddig termelt fajok felett következő előnye van:

Minden talajban megterem.

A legjobban tevel.

Feltétlen biztonságot nyuj a vetés megdülése ellen.

A hazai buzáknál korábban érik.

A termés hozama átlagosan 16 métermázsa katasztrális holdankint.

MEZEY ZSIGMOND
Budapest, V., Váci-ut 74. szám.

Kérjen prospektust!

Típus és hasonló járványok ellen a legbiztosabb óvszer a

NOXALL JR.

a jelenkor legtekélyesebb, legkínzóbb, a legolcsóbb és a legkisebb vízszűrője, mely az ivóvizet kristálytisztává és a legrosszabb vizet is élvezhetővé változtatja. Amerika, Angol, Belgium és Németországban több százezer van használatban. Minden felszerelés nélkül bárki is bármely vízvezeték csapjára könnyen feltehető.

Egy darab ára **K 22.50**

használati utasítással

Kapható:

AUER IGNÁC-nál

Budapest, VIII., Kerepesi-ut 11. sz.

Telefon 55-38.

a NOXALL JR magahoni üzlet-

tagos ikerakata, valamint minden

műszaki és jobb vaskereskedésben.

Nélkülözhetlen minden háztartásban.

PLASZTIKUS

Észép termetet minden hölgy nyerhet, ha csakis

mérték után készített

mellfüzőt használ.

Hölgyek óvakodjanak a gyárilag előállított fűzők használatától, mert ezek a legnagyobb mértékben ártalmasak a szervezetre, míg ellenben a mérték szerinti készítésű mellfüzők az egészségnak megóvása céljából orvosilag is ajánlatnak.

A legjobb egészségi fűzők készítője.

• Piac-u. 42. sz.

Goldstein Karolin.

Roncegno

Természetes Arsen-vas tartalmú forrás ismert és használt 1856 óta. Tekintélyes orvosok ajánlják, állandó használatra minden gyengélkedőnek Vérszegénység, Vérbetegségek, Malária és annak utókövetkezményeivel Bő-, Ideg- és Nőbetegségek és aasedowbetegségek stb. Kapható: minden gyógyszerárban.

Idegbetegeknek

ajánljuk a 20 év óta fennálló és neves ideggyógyászok által mint kitűnő gyógymódot tartalmazó Idegbetegségekről és Gutautósról szóló röpiratot

WEISZWANN ROMAN-tól, mely röpirat immár a 20-ik kiadást érte el.

A röpirat az „**EGYSZARVU**”-hoz címzett gyógyszerárban **DEBRECENBEN** kapható.

ESZENCIÁ

és ecetsavgyár keres minden nagyobb városban és vásárokon vegyeskereskedőknél és korezmárosoknál jólbevezetett képviselőt

FIX FIZETÉS

és magas jutalék mellett ajánlatok „**B. N. 5803**” jellegével **Mosse Rudolf** Bécs, I. Seiterstätte 2. intézendők.

I Gyomor bajosoknak!

Mindenkinek, aki hűlés, gyomor túlterhelés rossz, nehezen emészthető, forr vagy nagyon hideg ételek élvezete mértéktelen életmód következtében gyomorbaft, mint:

Gyomorkatarrus, gyomornyomás, gyomor fájdalom, nehéz emésztés vagy nyá károsítása van, egy igen jó háziszor ajánlható mely kitűnő eredménnyel már sok év óta ki van próbálva ez a szer a

Hubert Ullrich-féle gyógynövénybor.

Ez a gyógynövénybor előnyösen ismert gyógyerejű növények és jó bor keverékből áll, mely erősíti és fenntartja az emberi szervezetet. A gyógynövénybor megszüntet emésztési zavarokat és elősegíti az egészséges vérképződést.

Ha a gyógynövénybort idejében használják a gyomorbántalmak már csúcsában elfojthatók. Ne késlekedjenek ezt tehát idejekorán használni. Jelek mikor használandók: fejfájás, felbőgés, gyomorfájdalom, csömör melyek biztos előjelei a krónikus gyomorbajnak, s ezek néhányszori használat után elmúlik.

Székrekedésnél és ennek kellemetlen következményeitől mint: kolikás fájdalmat, sziv dobogás, álmatlanság, ugyanint vértolulások és máj, lép és a Pfortader módosítást a gyógynövénybor a leggyorsabban használ. A gyógynövénybor elősegíti az emésztést és a könnyű székelés által tisztítja a gyomrot és a beleket.

Beteges, sápadt kinézés, vérszegénység, bányadság, mindmégannyi következményei a rossz emésztésnek nehéz vérképződésnek s a máj beteges állapotának. Étványtalanságnál, ideges lehangoltság és kedélytelenség, valamint gyakori fejfájás és álmatlan éjék után az emberek gyakran elpusztulnak. A gyógynövénybor az elgyengült életerőnek új impulzust ad. A gyógynövénybor emeli az étvágyat, elősegíti az emésztést és a táplálkozást, szabályozza a vérképződést, csillapítja a felizgatott idegek és új életkedvet teremt. Számos elismerő és köszönő levél bizonyítja ezt.

A gyógynövénybor üvegekben kapható: üvegenként: K. 1.50 és 2.—

Ovakodjunk az utánzatoktól

kérjen kifejezetten

Hubert Ullrich-féle gyógynövénybort.

A gyógynövénybor nem titkos szer, a következő anyagokból van összetéve: Malagabor 450.0, borszesz 100.0, Glycerin 100.0, vörös bor 240.0 egres-nedv 150.0, cseresznye nedv 420.0, manna 30.0, majoranna, anis, édes gyökér, amerikai erőgyökér, ehalmus gyökér a 10.0.

